

JÓZSEF ATTILA

A XX. század uralkodó eszméinek világviszonylatban is nagy jelentőségű lírai kifejezője, a szocialista világköltészet egyik példamutatója és vezéralakja. Jelentősége a nemzetközi irodalomban semmivel sem kisebb, mint Bartóké a zenében.

A proletariátus legmélyéről indult, a munkásosztály élményvilágát hozta gyermekkorából. Az eltűnt apa és a korán halt mosónő árvája áttengődi az országot: proletáryomor után a paraszti nyomort. Tehetsége azonban korán érik, és rokon támogatásokkal, szívós kitartással, küzdve a napi kenyérért, iskolába jár, érettségiig verekszi magát, egyetemre iratkozik. Szinte elképzelhetetlen, hogy ennyi kényszerű küzdelemmel hogyan tudott már ifjúkorában olyan nagy műveltséget és olyan fejlett irodalmi kultúrát szerezni. De annyi bizonyos, hogy tizenhét éves korában már birtokában van a Nyugat versek technikájának, minden versformát biztosan kezel.

Élt mindössze harminckét évet, sorsa nélkülözés, üldöztetés s meg nem értés volt. Rettegett a belülről fenyegető örületről és a kívülről fenyegető világörületről, a fasizmustól. Élete végső napjain is remekműveket írt, s nem reménykedve többé semmi jóban öngyilkossággal fejezte be életét.

KÖTETEI:

Szépség koldusa (1922)
Nem én kiáltok (1925)
Nincsen apám, se anyám (1929)
Dönts a tőkét, ne siránkozz (1931)
Külvárosi éj (1932)
Medvetánc (1934)
Nagyon fáj (1936)

A *Dunánál* című verse „megrendelésre” készült, programversnek a *Szép Szó* 1936-os különszámának élére. A különszám történeti esszéket tartalmazott (többek között *Móricz Zsigmond*, *Babits Mihály*, *Kassák Lajos* tollából). *József Attila* mint a folyóirat vezető költője vállalkozott arra, hogy alkalmi ódában foglalja össze az esszék közös alapgondolatát.

*„A rakodópart alsó kövén ültem,
néztem, hogy úszik el a dinnyehéj.
Alig hallottam, sorsomba merültem,
hogy fecseg a felszín, hallgat a mély.
Míntha szívemből folyt volna tova,
zavaros, bölcs és nagy volt a Duna.”*